

U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Pavla Simona a soudců JUDr. Romana Fialy, Mgr. Ing. Radovana Havelce, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Pavla Pavlíka a JUDr. Marie Žiškové, rozhodl o návrhu **České správy sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze 5, Křížová 1292/25, na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ní a **Obvodním soudem pro Prahu 4**, a dalších účastníků sporu vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 18 C 79/2016, o zaplacení částky 2067,81 Kč s příslušenstvím: žalobkyně **České správy sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze 5, Křížová 25, a žalované **České spořitelny, a. s.**, se sídlem v Praze 4, Olbrachtova 1929/62,

t a k t o :

- I. **P ř í s l u š n ý** vydat rozhodnutí ve věci žaloby o vydání bezdůvodného obohacení ve výši 2067,81 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 18 C 79/2016, **j e s o u d .**
- II. Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 7. 2016, čj. 18 C 79/2016 - 32, **s e r u š í .**

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem doručeným Obvodnímu soudu pro Prahu 4 dne 16. 3. 2016 se žalobkyně (Česká správa sociálního zabezpečení) domáhala, aby soud uložil žalované povinnost k vydání bezdůvodného obohacení ve výši 2067,81 Kč s příslušenstvím, které mělo vzniknout v důsledku neoprávněné výplaty důchodu na bankovní účet zemřelé paní M. Č. za období od 18. 1. 2015 do 27. 2. 2015, ačkoliv jmenovaná dne X zemřela. Žalovaná žalobkyni sdělila, že tento přeplatek na důchodu nelze vrátit, neboť na účtu není dostatek finančních prostředků. Zároveň žalobkyni poskytla výpis z předmětného účtu, ze kterého vyplynulo, že přeplatek žalovaná použila po úmrtí majitelky účtu na úhradu vlastních pohledávek, konkrétně na vyrovnání kontokorentního úvěru zemřelé. Žalobkyně tvrdí, že žalované tak mělo vzniknout bezdůvodné obohacení v žalované výši, neboť se jako majitelka peněžních prostředků na uvedeném účtu obohatila, jestliže přijala plnění, pro které nebyl žádný právní důvod.

Obvodní soud pro Prahu 4 vydal dne 1. 4. 2016, čj. 18 C 79/2016 - 8, platební rozkaz, kterým žalované uložil, aby do 15 dnů ode dne doručení platebního rozkazu zaplatila žalobkyni pohledávku ve výši 2067,81 Kč s příslušenstvím a uhradila soudní poplatek ve výši 1000 Kč. Platební rozkaz byl žalované doručen dne 26. 4. 2016 a žalovaná proti němu podala dne 6. 5. 2016 odpor.

Obvodní soud pro Prahu 4 poté usnesením ze dne 19. 7. 2016, čj. 18 C 79/2016 - 32, řízení o návrhu žalobkyně na vydání bezdůvodného obohacení zastavil (výrok I) s tím, že věc je třeba po právní moci postoupit České správě sociálního zabezpečení, a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II). Dle názoru Obvodního soudu pro Prahu 4 brání projednání věci nedostatek pravomoci soudu. Obvodní soud pro Prahu 4 dospěl k závěru, že shodně jako v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 5. 2016, čj. 39 Co 135/2016 – 67, se ve věci jedná o vztah mezi žalobkyní jako orgánem sociálního zabezpečení a osobou oprávněnou disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného dle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Žalobkyně vyplácela jednotlivé splátky důchodu zemřelé paní M. Č. jako příjemkyni dávky, takto jí plnila i v období od 18. 1. 2015 do 27. 2. 2015. V citovaném usnesení Městský soud v Praze dále, s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2006, čj. 33 Odo 1149/2004, vyslovil, že rozhodný je charakter vztahu, z něhož bylo plněno. Bezdůvodné obohacení získané plněním bez právního důvodu musí mít vždy základ v občanskoprávních vztazích, smrtí příjemce dávky se nemůže změnit vztah vzniklý mezi příjemcem dávky a orgánem sociálního zabezpečení na základě zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, na vztah občanskoprávní.

Žalobkyně (Česká správa sociálního zabezpečení) po postoupení věci (jako orgán sociálního zabezpečení) dne 26. 7. 2016 podala návrh, kterým se domáhá, aby zvláštní senát zřízený zákonem č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, rozhodl, který orgán je kompetentní vydat rozhodnutí „ve věci žaloby o vydání bezdůvodného obohacení“; v návrhu přitom žalobkyně popřela svou pravomoc rozhodnout ve věci.

Zvláštní senát rozhoduje o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí (srov. č. 485/2005 Sb. NSS). O samotné podstatě sporu uvažil takto:

Ustálená rozhodovací praxe zvláštního senátu vychází z právního názoru vysloveného v usnesení ze dne 30. 6. 2006, čj. Konf 132/2005 - 7, ve kterém zvláštní senát rozhodl, že *„je-li podání podle svého označení i obsahu žalobou na vydání bezdůvodného obohacení, přísluší rozhodovat o něm soudu v občanském soudním řízení. Soud nemůže popřít svou pravomoc jen proto, že podle jeho názoru by se měl žalobce domáhat sporné částky za použití prostředků správního (resp. daňového) řízení.“*

Zvláštní senát z uvedeného závěru vycházel v téměř totožné věci s věcí nyní projednávanou (usnesení ze dne 15. 12. 2011, čj. Konf 70/2011 - 16). Žalobkyně (Česká správa sociálního zabezpečení) se v této věci domáhala, aby okresní soud uložil žalovanému povinnost k vydání bezdůvodného obohacení, které mělo vzniknout v důsledku neoprávněných výplat důchodu zemřelému otci žalovaného. Zvláštní senát uvedl, že

podání žalobkyně je nepochybně žalobou na vydání bezdůvodného obohacení. Rovněž odkázal i na usnesení, ve kterém Nejvyšší soud vyslovil názor, že vychází-li žalovaný nárok ze skutkových tvrzení, že bylo poskytnuto plnění jinému, aniž by mezi účastníky existoval odpovídající smluvní vztah, a dovozuje-li se tak vznik závazkového vztahu z bezdůvodného obohacení, je dána pravomoc soudů v civilním řízení (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2008, sp. zn. 33 Odo 1532/2005). Na straně žalovaného pak musí být osoba, jejíž majetková sféra se rozšířila neoprávněným nabytím prospěchu.

V témže usnesení zvláštní senát dále vyslovil, že ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, upravující vztahy z bezdůvodného obohacení nijak neodlišují situace, bylo-li mezi stranami plněno na základě domnělého titulu z oblasti veřejného či soukromého práva, a není tak důvodu soudu upírat právo posouzení, zda právní titul z oblasti veřejného práva byl či nebyl dán, neboť ustanovení § 135 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“) výslovně počítá s možností, aby si soud učinil úsudek o otázkách, o nichž jinak přísluší rozhodovat jinému orgánu (odkázal přitom na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4410/2010). Obdobně rozhodl zvláštní senát i v usnesení ze dne 27. 10. 2015, čj. Konf 22/2015 - 18.

V projednávané věci není důvodu, aby se zvláštní senát od vysloveného principu odklonil. Podání žalobkyně k Obvodnímu soudu pro Prahu 4 není pouze formálně označeno jako žaloba na vydání bezdůvodného obohacení; návrh žalobkyně i materiálně směřuje k vyvolání sporu před obecnými soudy. Není z něj zřejmé, že by jím žalobkyně hodlala uplatnit svoji veřejnoprávní pravomoc a rozhodnout o povinnosti žalovaného vrátit splátku důchodu dle § 65 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, nebo dle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Jeho podstatou naopak je, že se žalobkyně po žalované domáhá vydání plnění, které měla žalovaná přijmout bez právního důvodu.

V řízení o vydání bezdůvodného obohacení, jak vyložil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 12. 1. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4410/2010, je třeba zkoumat, zda bylo poskytnuto majetkové plnění, zda existoval odpovídající právní titul pro jeho poskytnutí a zda tím došlo na cizí úkor k majetkovému prospěchu z bezdůvodného obohacení povinné osoby, a vznikl tak v souladu s ustanoveními § 451 a § 489 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (resp. nyní s § 2991 odst. 1 a § 1723 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), závazkový vztah, jenž je vztahem občanskoprávním, a tedy podléhajícím pravomoci civilních soudů dle § 7 o. s. ř. To, že částku považovanou za bezdůvodné obohacení žalobkyně uhradila na účet vedený u žalované dle zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, nic nemění na povaze její žaloby a v ní tvrzeného nároku.

Žalobkyně tedy u civilních soudů neusilovala o to, aby rozhodly o vrácení splátky důchodu podle veřejnoprávních předpisů, nýbrž aby jí ve smyslu § 2991 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, přirkl částku, o níž se žalovaná podle jejího názoru bezdůvodně obohatila. Z toho plyne, že názor Obvodního soudu pro Prahu 4, pokud popírá svou pravomoc, není správný. Rozhodovat o takové žalobě totiž civilním soudům přísluší, a proto zvláštní senát rozhodl tak, jak je ve výroku uvedeno.

Z vyložených důvodů zvláštní senát rozhodl, že příslušným k vydání rozhodnutí ve věci je obecný soud v občanském soudním řízení; zvláštní senát proto kromě výroku o příslušnosti zároveň zrušil usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4, kterým tato pravomoc byla popřena (§ 5 odst. 1 a 3 zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů).

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona o rozhodování některých kompetenčních sporů závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního] i soudy. Dále bude tedy Obvodní soud pro Prahu 4 pokračovat v řízení o žalobě o vydání bezdůvodného obohacení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 29. května 2017

JUDr. Pavel Simon
předseda zvláštního senátu